

SÅDAN ARBEJDER DU MED FN'S VERDENSMÅL I UDBUD

Interessen for at arbejde med FN's 17 verdensmål i offentlige udbud er steget markant de seneste år. Men hvordan kan målene indarbejdes i udbudsmaterialet og i den efterfølgende kontrakt?

FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling består af 17 konkrete mål og 169 delmål, som trådte i kraft 1. januar 2016. Målene forpligter alle FN's 193 medlemslande og er relevante for alle, både virksomheder, kommuner og borgere. Målene handler bl.a. om fattigdomsbekæmpelse, bæredygtig økonomisk vækst, anstændige jobs, klima, fred og ligestilling.

Verdensmålene er den hidtil mest ambitiøse globale udviklingsplan, som frem til 2030 skal lægge kursen for en mere bæredygtig udvikling i verden.

HVORFOR ER FN'S VERDENSMÅL RELEVANTE I UDBUD?

Siden verdensmålene trådte i kraft, har både offentlige myndigheder og virksomheder haft en markant stigende interesse for, hvordan der konkret kan arbejdes med verdensmålene og generel CSR. Mange kommuner har fx indarbejdet verdensmålene i deres

indkøbspolitik med det formål at påvirke virksomhedernes adfærd i en mere bæredygtig retning.

Men hvordan kommer man fra den generelle indkøbspolitik til konkret at arbejde med et eller flere verdensmål i en udbudsproces?

Når man går i gang med at indarbejde verdensmålene i udbudsmaterialet, er det vigtigt at være opmærksom på, at udbudsloven stiller nogle krav til, hvordan offentlige ordregivere kan varetage samfundsmæssige hensyn i forbindelse med offentlige indkøb. Udbudsloven indeholder på den ene side en række obligatoriske og frivillige udelukkelsesgrunde, som skaber et incitament hos virksomhederne til at holde sig rene. Omvendt opstiller den også grænser for, hvilke krav der må stilles til det indkøbte og til tilbudsgiverne.

HVORDAN KAN MAN KONKRET ARBEJDE MED VERDENSMÅLENE I UDBUD?

Når offentlige myndigheder ønsker at arbejde med verdensmålene i forbindelse med indkøb, er der stor metodefrihed. For kommunerne er det hovedsageligt kommunalfuldmagtsreglerne og udbudsloven, der sætter grænser for, hvordan de enkelte mål kan forfølges.

Indledningsvis kan man vedtage en overordnet politik og indkøbsstrategi, som indarbejder nogle af de konkrete verdensmål. Her vil det være relevant at udvælge de verdensmål, der er mest centrale for myndighedens eller virksomhedens indkøb.

I et konkret udbud kan man indsætte krav i udbudsmaterialet, som vedrører verdensmålene. Det kan fx ske på følgende måder:

- Der kan stilles særlige miljø- eller sikkerhedskrav, herunder kan miljøordninger og certificering benyttes. Husk, at kravene skal knytte sig til kontraktens genstand og ikke generelle forhold hos tilbudsgiver.

- Der kan opstilles krav til virksomhedernes egnethed, fx krav om konkrete miljøstyringsforanstaltninger, som virksomheden skal benytte ved udførelsen af kontrakten.
- I kontrakten kan der indsættes klausuler, som opstiller særlige krav, som leverandøren skal leve op til i kontraktens løbetid. Det kan fx være arbejds-, beskæftigelses- eller lærlingeklausuler.

Efter udbudsprocessen er overstået, er det afgørende, at ordregiveren sikrer opfølgning og dialog med leverandøren, for at sikre at de krav, som er opstillet i udbudsmaterialet, bliver realiseret og kontinuerligt overholdes. Samtidig kan man via kontrakten etablere et partnerskab for yderligere at indarbejde verdensmålene i de arbejdsgange, som er relevante for kontraktens indførelse.

HVILKE AF FN'S VERDENSMÅL ER SÆRLIGT RELEVANTE I UDBUD?

Principielt kan alle verdensmål være relevante i udbud. Alligevel er der et par verdensmål, som vi finder særligt centrale – og relevante for offentlige indkøbere.

Verdensmål nr. 1: Afskaf fattigdom

Afskaffelse af fattigdom er fortsat en af de største udfordringer på globalt plan, hvilket kommer til udtryk i Verdensmål nr. 1. Det vedrører bl.a. en målrettet indsats over for sårbare grupper, øget adgang til basale ressourcer og tjenesteydelser.

En offentlig myndighed kan via udbud understøtte verdensmålet ved fx at anvende arbejdsklausuler. Med en arbejdsklausul kan der stilles krav om, at arbejdstagere, som medvirker til opfyldelsen af en kontrakt, er sikret et vist minimumsniveau, for så vidt angår løn-, arbejdstids- og andre arbejdsvilkår.

Brugen af arbejdsklausuler er relativt udbredt hos offentlige myndigheder i

Danmark. Kendetegnende for klausulerne er, at de typisk kun gælder for arbejde udført i Danmark. Det har den konsekvens, at den offentlige myndighed ikke har samme grad af kontrol med, om arbejdet udført uden for Danmark sker under ordentlige vilkår. Samtidig har det i praksis vist sig ret udfordrende at håndhæve arbejdsklausulerne på en måde, som faktisk tilgodeser arbejdstagerne. Arbejdet med at udvikle arbejdsklausulerne pågår og er – for os at se – en oplagt mulighed for at understøtte verdensmål nr. 1 i forbindelse med offentlige indkøb.

Verdensmål nr. 5: Ligestilling mellem kønnene

I udbudsmaterialet kan der stilles krav, der har til formål at fremme ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdspladsen, øge kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet samt skabe balance mellem arbejdsliv og privatliv.

Det kan bl.a. ske ved, at ordregiveren stiller krav om, at den indkøbte vare har Fair Trade-mærket, som er en international mærkningsordning, der arbejder for at sikre bedre løn og arbejdsforhold for verdens udsatte arbejdere, herunder støtter kvinder i at opnå ligestilling i deres organisationer, lige løn og en højere uddannelse.

En af de nyeste tendenser er, at der stilles krav om, at leverandøren i forbindelse med kontraktens opfyldelse skal sikre en minimumsbemanding på fx 25 % af kvinder. Sådanne klausuler kræver en skarp pen, så det fremstår tydeligt, hvad der skal til, for at leverandøren opfylder og kan dokumentere kravets opfyldelse.

Verdensmål nr. 12 og 13: Ansvarligt forbrug og produktion og klimaindsats

Verdensmål nr. 12 om sikring af bæredygtigt forbrug og produktionsformer og nr. 13 om bekæmpelse af klimaforandringer og konsekvenserne heraf er nogle af de verdensmål, der er kommet

større fokus på i forbindelse med udbud. Det viser bl.a. en rapport fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fra januar 2021, som fastslår, at op mod halvdelen af de opgaver, der blev sendt i EU-udbud fra juni 2019 til marts 2020, indeholder krav om bæredygtighed.

I en tid, hvor grønne indkøb altså vinder frem, er det vigtigt at være opmærksom på, hvordan der kan fastsættes krav om bæredygtighed i udbudsmaterialet. I udbudsmaterialet kan miljømærkekrav fx være med til påvirke markedet i en mere positiv og miljøvenlig retning henimod realisering af verdensmålene. Også krav om produkter og materialer med lavt CO₂-aftryk kan påvirke indkøbene i den rigtige retning. Det er vores erfaring, at den primære udfordring med at stille krav til bæredygtighed i forbindelse med udbud ikke er juridisk, men teknisk; Det kan nemlig være ret vanskeligt at formulere de tekniske krav og tilhørende dokumentationskrav. Men som med alt andet er det en proces i rivende udvikling – og rigtig mange ordregivere har gjort sig gode erfaringer ■

Annelouise Dalgaard Pedersen
Partner, advokat
adp@horten.dk

Sidsel Marcussen
Advokat
sim@horten.dk

Anne Katrine Elkjær-Holm
Advokat
ake@horten.dk

Philip Hesselbjerg
Advokatfuldmægtig
phh@horten.dk

KONFERENCE: VERDENSMÅL I UDBUD

Få inspiration til at omsætte FN's Verdensmål til praksis i udbudsmaterialet og den efterfølgende kontrakt på konferencen 'Verdensmål i udbud' 20. september kl. 9.00-14.00.

Som optakt til konferencen går Hortens juridiske eksperter på tre webinarer i dybden med, hvordan offentlige indkøb kan bidrage specifikt til verdensmålene nummer 5, 9, 10, 11, 12 og 13:

- **Webinar 30. august kl. 9.30-10.30:** 'Ligestilling mellem kønnene' og 'Mindre ulighed'.

- **Webinar 6. september kl. 9.30-10.30:** 'Industri, innovation og infrastruktur' og 'Bæredygtige byer og lokalsamfund'.
- **Webinar 13. september kl. 9.30-10.30:** 'Ansvarligt forbrug og produktion' og 'Klimaindsats'.

Læs mere og tilmeld dig på horten.dk/verdensmaal